

El filólogo Xavier Ortells gana la segunda edición del Hipatia de Alejandría

LLEIDA **L.M.**
El filólogo Xavier Ortells, de Premià de Mar, con la obra *L'esperit de les lleis*, ha ganado la segunda edición del premio Hipatia de Alejandría organizado por la asociación Aním y que, en esta ocasión, estaba dedicado a la sociedad de control.

El relato de Xavier Ortells, que recibirá 300 euros de premio, narra una historia que contempla la posibilidad de que las máquinas impartan justicia. Los finalistas del premio Hipatia de Alejandría son Lluís Monti-

lla, un estudiante de historia de la Universidad Complutense de Madrid, y María Victoria Trigo, licenciada en Filología Hispánica y natural de Zaragoza.

El certamen de cibercuentos estaba dedicado a la sociedad de control con el objetivo de denunciar las nuevas tecnologías que implican el recorte de las libertades. En esta edición se han recibido 183 cuentos de todo el mundo y los relatos se podrán leer a partir del día 5 en la web (www.lleidaparticipa.cat/anim).

El palestino Salah Jamal, en el ciclo de Cinema i Drets Humans de la UdL

LLEIDA **L.M.**
La psicosis generada por la pandemia de gripe A y el derecho de acceso al agua serán algunos de los temas que se pondrán a debate en el marco del séptimo Ciclo de Cinema i Drets Humans que se celebrará entre hoy y el 19 de noviembre en la Universitat de Lleida.

El ciclo incluye la proyección de seis documentales, que se acompañarán de un coloquio con especialistas relacionados con los distintos temas que se abordarán. Las sesiones se realiza-

rán los jueves y los viernes a partir de las 19.00 horas en la sala Maria Rúbies de la Facultat de Ciències de l'Educació del Campus de Cappel y entre los ponentes figuran la coordinadora de Amnistia Internacional de Catalunya, Imma Guixé, el cantautor palestino Nabil Almansor y el médico e historiador de raíces palestinas Salah Jamal. El programa se completa con dos exposiciones dedicadas a los Objetivos del Milenio y sobre el derecho a la paz a través de las películas.

La UdL edita facsímiles de los tres primeros compendios de poesía de Màrius Torres

Las obras se repartirán hoy en el primer simposio que la UdL dedica al autor leridano

La mayoría de estos versos, que abarcan de 1927 a 1936, se publicaron en apéndices

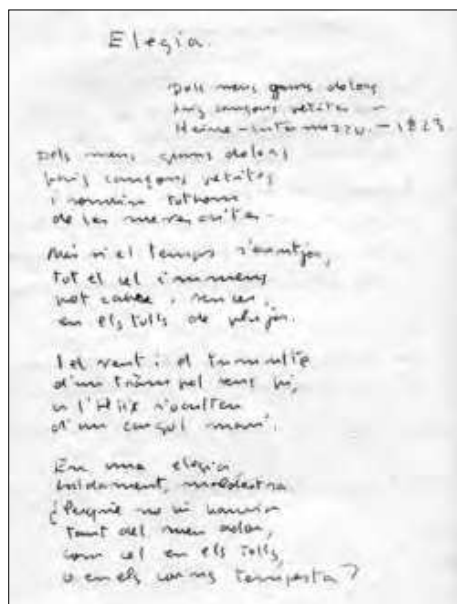
LLEIDA
Francesc Guillaumet

Joan Sales recogió en la edición de Coyoacán las poesías que Màrius Torres quiso que fueran las definitivas de su obra literaria. Pero anteriormente, el poeta de *La ciutat llunyana* ya había recopilado tres compendios poéticos que, aunque no forman parte de su corpus definitivo, se han reeditado en tres ediciones facsímiles que se entregarán hoy durante el primer Simposi Màrius Torres que se celebra en la UdL.

El profesor Joan Ramon Veny, impulsor del simposio con la Càtedra Màrius Torres de la UdL, explicó que la primera compilación de poesía realizada por Màrius Torres se remonta a 1927. Incluye las poesías que el autor realizó hasta 1929 y que tituló *Primers poemes*. La segunda recopilación de versos está fechada en 1934 y se titula *Música de cambra i altres*

poemes, mientras que el tercero la realizó ya en el sanatorio de Puig d'Olena en 1936 y la dedicó a Mercè Figueres, la Mahalta de sus poemas.

El profesor Veny explicó que con esta edición facsímil, agrupada en una carpeta, se pretende dar una visión menos "estática" de la obra de Màrius Torres, puesto que el conocimiento de su creación gira en torno a la edición de Coyoacán—la canónica—publicada por Joan Sales en el exilio. Veny argumenta que en las ediciones que Ariel realizó de la obra de Màrius Torres a partir de 1953 se publicaron estos poemas a modo de apéndice, por lo que la mayoría ya se conocen. De todas formas, Veny dijo que aunque Màrius Torres eligió en su última etapa los poemas que quería que se publicasen, la coedición de la UdL y el Aula Màrius Torres ofrece una visión de los poemas que para el autor también fueron importantes en otras etapas.

AULA MÀRIUS TORRES

Uno de los poemas que se publican en edición facsímil

TONY ALCÁNTARA

'Itineraris d'una memòria enfrontada', en la UdL

Oriol Riart expone las imágenes de los restos de la Guerra Civil

LLEIDA **L.M.**
La sala de exposiciones del Centre de Cultures i Cooperació Transfronterera del Campus de Cappel acoge desde ayer *Itinerari d'una memòria enfrontada*, una exposición del periodista e historiador Oriol Riart que capta los restos de la Guerra Civil en la zona del Segre y del Ebro.

La exposición de Riart, que también ha publicado

un libro con estas instantáneas, sigue la línea de frente que se situó en torno a los ríos Noguera Pallaresa, Segre y Ebro para captar con su objetivo las trincheras, búnkers y otras fortificaciones de guerra que aún se conservan actualmente y que dan testimonio de una guerra que entre abril y diciembre de 1939 tuvo en esta línea su principal campo de batalla.

El MNAC exhibirá el románico de la Vall de Boí en la Fundación Mapfre

LLEIDA **AGENCIAS**

Las obras de remodelación de las salas permanentes de la colección de arte románico del MNAC se iniciarán el próximo día 15 de noviembre y está previsto que prosigan hasta principios de verano del año 2011, cuando volverán a abrirse estas estancias al público, según un convenio ayer con el Instituto de Cultura de la Fundación Mapfre, que financiará la actuación e impulsará la organización de una exposición de arte románico en la sede de esta entidad en Madrid.

La exposición, en la que se exhibirán piezas de Lleida como el Sant Joan del Davallament d'Erill o el Frontal de Cardet, se realizará en la Fundación Mapfre de Madrid entre el 8 de febrero y el 15 de mayo de 2011. La exposición, bajo el título de *El esplendor*

MNAC

El Frontal de Cardet, una de las obras que se exhibirán

del románico, presentará una selección de 60 obras, representativas de diferentes técnicas: pintura mural, escultura en piedra y en madera o pintura sobre tabla. Entre otras obras también destaca el fragmento de *La lapidació de San Esteve*, procedente de Sant Joan de Boí,

la majestad Batlló, y un fragmento de las pinturas murales del monasterio de San Pedro de Arlanza (Burgos).

La remodelación de las salas, que no afectará a aspectos arquitectónicos, tiene el objetivo de actualizar la presentación de las obras de arte y una puesta al día de las

instalaciones y de la iluminación.

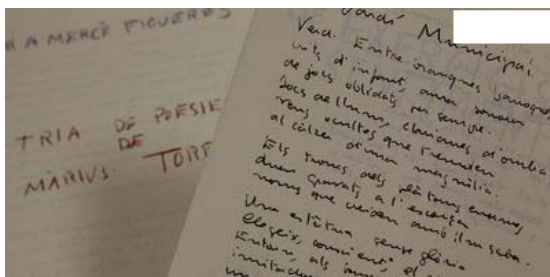
A principios de verano del próximo año, la colección se podrá volver a visitar con un nuevo discurso museográfico que quiere potenciar, además de la pintura mural, otras técnicas del arte románico, como la pintura sobre tabla y la escultura en madera. También se quiere poner en valor toda la orfebrería y la escultura monumental que se conserva de la época.

El MNAC conserva la más importante y variada colección de arte románico del mundo, entre el que destaca, por su carácter único, la pintura mural de los ábsides procedentes de las iglesias de Sant Climent de Taüll (Lleida), unos templos que fueron declarados Patrimonio de la Humanidad por la Unesco y que incluyen monumentos de vital importancia para el románico.

Màrius Torres: més enllà dels tòpics i els oblitats

IGNASI ARAGAY | Actualitzada el 06/02/2011 00:00

El petit gran públic addicte a la poesia potser el coneix per l'esplèndida *Cançó a Mahalta*, musicada per Lluís Llach, una peça exquisida. Alguns més saben situar-lo com el poeta lleidatà tuberculós que va morir als 32 anys als inicis de la postguerra i que forma part, en aquesta visió reduccionista amb què sovint etiquetem les coses i els homes, del club dels malaltissos que també integren Bartomeu Rosselló-Pòrcel i Joan Salvat-Papasseit. Del trio meravellós, és potser el que ha tingut menys fortuna, tant entre els lectors com en el terreny del reconeixement acadèmic.

Rossello-Porcel, Salvat-Papasseit PERE TORDERA

Tots els articles de:
[Ignasi Aragay](#)

L'any del centenari del seu naixement haurà servit per corregir una mica aquest lloc secundari. Els principals artífexs intel·lectuals de l'operació han estat els professors de la Universitat Autònoma de Barcelona Pere Ballart i Jordi Julià, responsables de dos dels tres volums amb què es clou l'efemèride: *Les coses tal com són* (A Contra Vent), recull de proses, i *Versions de poesia europea per Màrius Torres* (Pagès Editors). Pagès Editors també ha editat una capsa amb facsímils de textos escrits a mà, dedicats a Mercè Figueres i il·lustrats per ell mateix amb dibuixos naïf. Una petita joia.

Potser ara ja no faltaran res de Màrius Torres. El podrem llegir més i millor. A part de la seva obra poètica, disposem d'una tria de 500 pàgines dels seus textos de prosa, sobretot epistolars, amb Mercè Figueres -la gironina inspiradora de la Mahalta dels poemes de l'autor- com a principal corresponsal. Amb ella va compartir estada al sanatori de Puig d'Olena, on només es podien comunicar per carta i on ell moriria el 1942, enmig de la devastació del país però acompanyat per lectures i dedicat amb passió a l'escriptura. Rere aquestes riques proses, Ballart i Julià hi han redescobert "un intel·lectual de primera fila", tal com també es desprèn de la seva dedicació a traduir poetes estrangers per plaer i per aprenentatge.

Els dos estudiosos han treballat amb el llegat de Màrius Torres, dipositat a la Universitat de Lleida i en part digitalitzat, "un fons molt més ric del que podíem imaginar". Es conserven vora 500 cartes que, a part de la Mercè, tenen com a destinataris familiars, amics i intel·lectuals com Carles Riba i Joan Sales. I es conserven altres textos esparsos. Tot plegat ha permès "reconstruir què llegia, què pensava, què estimava el poeta".

A *Les coses tal com són*, els textos s'han dividit en set apartats temàtics i dins d'aquests l'ordre és cronològic. Hi surt tot: natura, ètica, moral, amor, espiritualitat, política, guerra, exili, estètica, art, literatura, pensament, escriptura i poesia. El Màrius reclòs al sanatori és un home que viu en funció de l'escriptura. Tot allò que pensa o sent ho acaba plasmant al paper, on es despulla amb una sinceritat a tota prova, com queda palès en la carta que dona títol al llibre. Escrita el 4 de juliol de 1941 i adreçada a la família, la tanca amb una confessió sobre com veu la vida en aquells moments amargs.

"Tot plegat és molt trist, però sempre queda el recurs a una ànima noble de

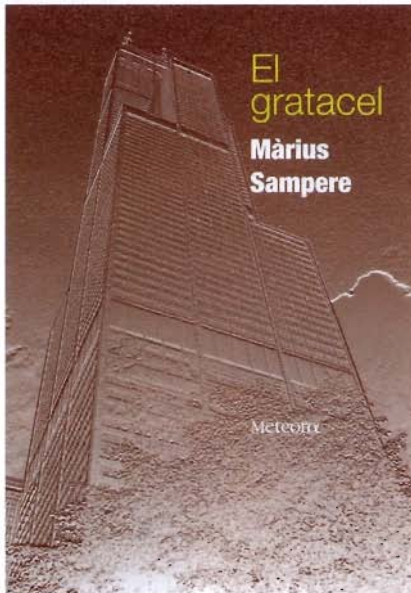
conrear el seu jardinet i donar-se a una de les moltes coses que Déu ens ha donat perquè no desesperéssim. L'art, la filosofia, la ciència, l'amistat, l'amor, la caritat... [...] En tots [els règims] es pot fer bé i es pot fer mal. Alguns temps sembla indicar-ne un, altres el fan impracticable. El que importa és mantenir els ulls ben oberts i esforçar-se a l'amarguíssim exercici de *veure les coses tal com són*." *Les versions de poesia* suposa una altra sorpresa, una desconeguda i intensa activitat de Torres, que va abordar textos de Miquel Àngel Buonarroti a Rilke, passant per Corneille, Racine, Musset, Valéry, Shakespeare, Milton, Burns, Wordsworth, Moore, Byron, Shelley, Pascoaes, Keats i altres autors de sis tradicions literàries. Ni Víctor Torres, el seu germà petit, avui nonagenari, coneixia aquesta tasca de traductor.

Màrius Torres, modest i humil, culte i sensible, espiritual però no religiós, compromès amb el país, il·lustra molt bé la Catalunya ideal que no va ser. Ara el podem conèixer millor.

Tria personal

per Vicenç Llorca

Màrius Sampere
El gratacel
 Meteora, Barcelona, 2010.

He anat seguint al llarg dels anys l'enorme creativitat d'aquest poeta sense parió que és Màrius Sampere (Barcelona, 1928), des que li vaig dedicar l'assaig *Màrius Sampere. Assaig de revisió del realisme històric* en la ja llunyana data de 1989. I, certament, hi ha dos aspectes que val la pena destacar. En primer lloc, el considerable gruix d'escriptors i crítics que s'han anat incorporant amb el temps al corrent d'admiració i simpatia cap a la seva obra. I, segon, el lliurament gairebé total, definitiu, de Màrius Sampere a la tasca de l'escriptura. Si el lector repassa, per exemple, els títols apareguts durant la primera dècada del segle, quedarà astorat,

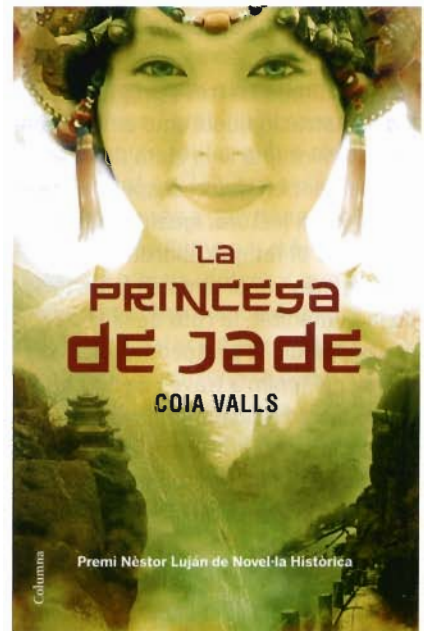
tant pel nombre, com per la qualitat. Subratllem, entre d'altres, obres com *Les imminències* (Proa, 2002), *Ens trobarem a fora* (Proa, 2006) o el recull de la seva poesia inèdita a *La citat submergida: obra poètica inèdita (1970-2008)* editada per Edicions del Salobre (2009).

I, tanmateix, un dels trets característics de la dècada que hem tancat és el pas de l'autor cap a la prosa de creació. Així, el 2009 donava a conèixer *Pandemòniom o la dansa del si mateix* (Lleonard Montaner, 2008), un llibre que vam comentar en aquesta secció i del qual vam destacar tant el caràcter inclassificable com el geni creatiu que l'empentava amb una força de la paraula sensacional.

Ara, el conjunt d'aforismes, pensaments, etc., ha donat pas a una novel·la: *El gratacel*. És clar, el lector ja pot entendre que, tractant-se d'una obra de Màrius Sampere, el concepte de novel·la queda transcendit per dues dimensions omnipresents al text. D'una banda, el domini poètic del llenguatge li permet crear una prosa clara i al·legòrica per la qual van transitant les obsessions i els temes de l'univers samperià. D'una altra, el seu gust per l'aforisme troba en el camp narratiu una possibilitat de realització extraordinària, que l'autor utilitza amb mestria. El resultat és una novel·la que sovint recorda la narrativa kafkiana, sobretot pel que fa a l'enfrontament de l'individu amb una realitat incomprendible que l'envolta i en què esdevé determinant la burocràcia.

L'anècdota de la trama argumental és ben senzilla. Un personatge anomenat Eusebi entra en un gratacel per anar a visitar un tal Z. Durant el periple, un altre personatge, Virgili, l'acompanya en la seva ascensió. Aquest episodi recrea volgutament el viatge de Dante a la *Divina Comèdia*, encara que aquí no es tracta d'una davallada, sinó d'una irònica pujada. La resta de la peripècia és millor descobrir-la gradualment a mesura que avança la història fins que l'Eusebi es troba amb el doctor Misteri, amb qui mantindrà un diàleg al·legòric sobre la vida i l'univers.

Coia Valls
La princesa de jade
 Columna, Barcelona, 2010.

Coia Valls (nascuda a Reus el 1960) és professora d'educació especial i actriu. Autora també de llibres per a infants, com *Marea de lletres que maregen* (Barcanova, 2010), s'ha estrenat com a novel·lista amb *La princesa de jade*, una novel·la pertanyent al gènere històric que li ha valgut el premi Nèstor Luján. Som, doncs, davant una nova veu narrativa femenina de la qual destacaríem tant una gran voluntat de construcció literària com de passió per la ficció en català.

L'obra ens situa l'any 551, en plena època de l'emperador Justinià. Sota l'ambientació de l'imperi romà d'Orient, ens endinsem en la història d'una expedició integrada per diversos personatges, entre els quals uns monjos nestorians, Rashnaw i Tistrya, un teixidor de Corint, Xenos, i el seu fill Úrian. L'objectiu final és desplaçar-se des de la capital, Constantinoble, fins en un indret del sud de la Xina, per aconseguir un dels secrets més ben amagats d'Orient. Ara bé, en el tram de la història el paper dels personatges femenins adquirirà una gran importància. D'una banda, tenim Teodora, la biografia de la qual l'ha portada des de la prostitució fins a

la condició d'emperadriu de Bizanci. D'una altra, Najaah, nòmada de la tribu Zaqqif, i, finalment, Yù, princesa de la dinastia Liang. Totes establiran una relació conflictiva amb la seva realitat per tal d'arribar a assolir les seves quimeres.

Estructurada en tres parts i un epíleg, la narració flueix amb dinamisme tot establint una línia clara de desenvolupament en què el suspens esdevé motor de la lectura. Igualment, cal subratllar el fet que aborda un dels camins més importants en la història de la humanitat, la ruta de la seda. Ara bé, defuig la perspectiva més habitual que tenim a través de l'experiència de Marco Polo per endinsar-se en el cor mateix d'una època anterior poc freqüentada: l'imperi romà d'Orient.

Amb *La princesa de jade* som davant una novel·la interessant, ben narrada i entretinguda. Esperem que aquesta obra signifiqui l'inici d'una trajectòria literària fecunda per a Coia Valls.

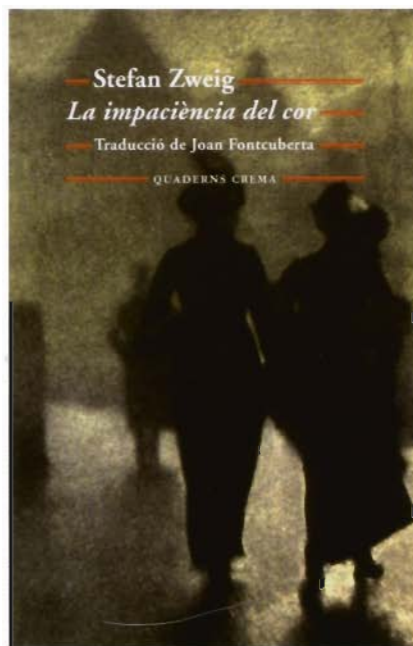
Stefan Zweig

La impaciència del cor

Traducció de Joan Fontcuberta

Quaderns Crema, Barcelona, 2010.

Quaderns Crema continua la important tasca de difusió de l'autor austríac Stefan Zweig que va duent a terme els darrers anys amb la publicació de *La impaciència del cor*. Zweig, nascut a Viena el 1881 i mort a Petrópolis, al Brasil, el 1942, ens ofereix en aquesta novel·la una història poderosa sobre la manera com la pietat pot esdevenir, paradoxalment, un motor de turment. De fet, les brillants paraules inicials de l'autor esdevenen significatives del nucli temàtic de l'obra. Amb clarividència, afirma: «Hi ha dues menes de compassió. L'una, dèbil i sentimental, que en realitat no és sinó impaciència del cor per alliberar-se com més aviat millor de la penosa emoció davant una desgràcia aliena, és una compassió que no és exactament compassió, ans una defensa instintiva de l'ànima davant del dolor de l'altri. I l'altra, l'única que compta, és la compassió desproveïda

de l'element sentimental, però creativa, que sap el que vol i està disposada a aguantar-ho tot amb paciència i resignació fins a les darreres forces i àdhuc més enllà.» Fixem l'atenció en el fet que, en aquesta vertadera declaració temàtica, l'escriptor vienès troba fins i tot de manera sintètica el motiu del títol: la impaciència del cor.

Stefan Zweig ho il·lustra perfectament. La novel·la explica la història del tinent Anton Hofmiller, un oficial de la cavalleria austríaca que un bon dia comparteix vetllada com a convidat a casa d'una de les famílies més riques de Viena: els Kekesfalva. El destí l'encreua amb la filla del senyor Kekesfalva, la jove Edith, dotada, certament, d'una gran posició social, però mancada en canvi de salut a causa d'una invalidesa que limita la seva qualitat de vida. Anton Hofmiller es va introduint de mica en mica en el si d'aquella il·lustre família que, a més, el va acollint amb els braços oberts, ja que els sentiments que sent la noia envers l'oficial milloren el seu estat per a major alegria del pare.

Ara bé, allò que caracteritza l'aspecte més valuós de la novel·la és l'extraordinària capacitat de l'autor per a elaborar els diferents retrats psicològics dels personatges. Detalladament, Zweig desenvolupa així a *La impaciència del cor* el dilema d'Anton Hofmiller, el qual no pot evitar viure

amb turment una vertadera dualitat: d'una banda, sent pietat per la minusvàlida d'Edith i, d'una altra, por davant del compromís a què la família l'empeny.

Som, doncs, davant d'una obra mestra que narra amb mestria aquella falsa pietat a què feia referència l'autor en la lúcida citació que hem reproduït: la de la impaciència del cor davant la necessitat d'alliberar la pena d'un mateix causada pel mal d'una altra persona.

Màrius Torres

Poesies de Màrius Torres

A cura de Margarida Prats Ripoll
Pagès editors, Lleida, 2010.

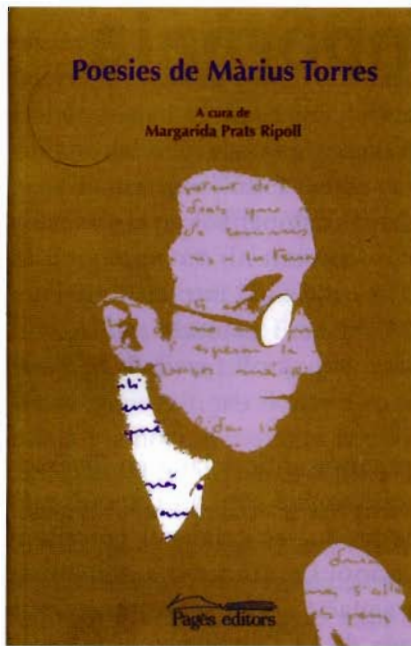
Màrius Torres

Reculls de Poemes

Edició facsímil a cura de l'Aula
Màrius Torres
Pagès editors, Lleida, 2010.

Amb motiu del centenari del naixement del poeta Màrius Torres i Perenya (Lleida, 1910 - Puig d'Olena, 1942), Pagès editors ens ha proposat, entre d'altres, dues iniciatives editorials singulars. D'una banda, la reedició de l'obra poètica completa en el volum *Poesies de Màrius Torres* que ha dut a terme Margarida Prats Ripoll. D'una altra, i per als amants de l'escriptura en sentit pur, una edició facsímil, feta conjuntament amb l'Aula Màrius Torres, de *Reculls de Poemes 1927-1936*, en què el lector pot gaudir dels versos en la versió manuscrita i mecanoscrita original. En ambdós casos es tracta d'una ocasió immillorable per a llegir o rellegir alguns dels poemes més bells i emotius de la poesia catalana del segle XX.

Resulta indubtable que la biografia del poeta li condiciona plenament l'escriptura. Enfrontat a la tuberculosi des de 1935 fins al seu traspàs el 1942, Torres es dedica plenament a endinsar-se en la profunditat dels seus sentiments i de les seves sensacions estètiques. I no ho fa completament sol. L'acompanyen diverses

persones en aquesta etapa, d'entre les quals volem subratllar dos noms. En primer lloc, al sanatori estableix una singular relació d'amistat i amor amb Mercè Figueras, amb qui tindrà l'ocasió de compartir la mateixa passió per la literatura. Cal no oblidar que Màrius Torres la immortalitzarà incorporant-la en la seva poesia sota el nom literari de Mahalta. En segon lloc, remarquem la relació amb l'escriptor Joan Sales, que esdevindrà una persona cabdal a l'hora de difondre posteriorment la seva obra. Així, el 1947, Sales va procurar des de l'exili a Mèxic la primera edició de l'obra poètica de Màrius Torres sota el títol de *Poesies* (Quaderns de l'exili), publicat tres anys més tard a Barcelona dins els Llibres de l'Òssa Menor.

Avui dia podem afirmar que la poesia del poeta lleidatà és totalment accessible, viva –només cal repassar les nombroses musicacions que els nostres cantants n'han dut a terme– i, a més, reconeguda per lectors i crítics. D'aquesta manera, Torres s'incorpora al selecte grup de poetes catalans que, des de l'anomenat corrent postsymbolista, han dut a terme una poesia d'alta qualitat i fina expressió. Podríem citar noms com Marià Manent, Joan Teixidor o Tomàs Garcés, per exemple, tots, i Torres també, sota l'influx del gran mestre: Carles Riba.

Acostada a la melodia musical, la poesia de Torres representa un intent d'expressar la bellesa a través de frases que suscitaven en el lector sensacions inefables, ideals pregons i sentiments plens de continguts elegíacs, sempre des de la consecució d'un treball líric rigorós en què predomina el ritme. D'aquí ve que nombroses composicions rebin el nom de «cançó». Des d'aquesta base, Màrius Torres construeix un estil en què un to líric serè afronta el dolor i les diferents formes de la destrucció, àdhuc la mort. Una fi que no és tan sols personal, sinó també col·lectiva, en captar el cop moral que comporta la guerra civil. Avui dia resulta fàcil trobar citacions diverses del poema

«La ciutat llunyana». Escrit el 5 de març de 1939, parla de l'aterrament de «la ciutat d'ideals que volíem bastir». Ara bé, davant d'això, la Pàtria ha de conservar «Entre tants crits estranys» la pròpia identitat. I d'aquesta manera cobra rellevància el consol en l'esperança d'una «nova arquitectura / amb què braços més lliures puguin ratllar el teu sòl». I en aquest punt cristal·litza el símbol de la ciutat llunyana que dóna títol al poema, «Més llunyana, més lliure, una altra n'hi ha, potser, / que ens envia, per sobre d'aquest temps presoner, / batecs d'aire i de fe». Igualment, esborrona la bellesa amb què Torres s'enfronta a la seva pròpia situació terminal en poemes tan definitius com el dotzè del «Llibre segon», en què estableix un terme comparatiu amb el llaüt: «Que sigui la meua ànima la corda d'un llaüt / per sempre igual i tensa [...] / Jo vull ésser com tu, oh corda que diries / que sempre et polsen uns mateixos dits.» Finalment, destaquem l'exaltació de l'ànima amiga en les cançons dedicades a Mahalta. Així, escriu: «Corren les nostres ànimes com dos rius paral·lels. / Fem el mateix camí sota els mateixos cels.» I és que hi ha un no sé què de viatge des de l'ànima al cel que converteix la poesia de Màrius Torres en una de les mostres més rotundes de l'anomenada «poesia pura» al nostre país.